

ПРОГРАМА СТАБІЛІЗАЦІЇ МІСТОБУДІВНОЇ СТРУКТУРИ МАЛОГО МІСТА (НА ПРИКЛАДІ М. КОРЮКІВКА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Дослідження присвячене розробленню програми стабілізації містобудівної структури малого міста. В ході дослідження розглянуто містобудівну структуру міста Корюківка, визначено фактори дестабілізації та запропоновано програму її стабілізації.

Ключові слова: програма, стабілізація, мале місто, містобудівна структура, реконструкція, громадський центр.

Проблема дослідження. Сучасна Корюківка має ускладнену багатопроменеву планувальну структуру міста. Територія забудована досить нерівномірно, найбільш щільно в центральній частині міста. Стабілізація містобудівної структури та внесення нового функціонального напрямлення в структуру міського громадського центру можуть істотно вплинути на культуру і перспективний розвиток малого міста.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначеній проблематиці приділяли увагу вітчизняні науковці А. В. Желтов, М. І. Москвин-Тарханов, в дослідженні використовується системний підхід архітекторів Г. І. Лаврика, Н. М. Дьоміна та І. А. Фоміна. Більшість сучасних досліджень мають прикладний характер і спрямовані на врахування існуючих тенденцій та перспективи розвитку міст.

Мета дослідження. Розробка моделі перспективного розвитку міста Корюківка, складання програми стабілізації структури міста

Методи дослідження. В даній роботі був використаний комплексний метод дослідження, який включив в себе метод порівняльного аналізу вітчизняного і закордонного досвіду проектування, систематизацію результатів наукових досліджень, літературних та інформаційних джерел, натурні обстеження, метод графоаналітичного і об'ємного моделювання архітектурно-планувальних рішень, експериментальне проектування.

Виклад основного матеріалу. Міста – це центри торгівлі, науки, інтелектуальної діяльності, культури, соціального розвитку, а також багатьох інших областей. Міста сприяють соціальному та економічному розвитку людей. Однак, незважаючи на всі переваги міста, існує ряд серйозних проблем, які призупиняють розвиток міста. Говорячи про спільні проблеми міста, необхідно відзначити такі з них: брак якісного житла, нестача коштів, для того, щоб забезпечити населення базовими послугами, занепад інфраструктури, включаючи екологічні проблеми. Проблеми такого масштабу можуть бути вирішені шляхом прогресивного розвитку і росту за допомогою ефективного використання наявних ресурсів, зниження рівня забруднень та наявності промислових підприємств в центральній частині міста, зменшення масштабів бідності [1].

Саме тому необхідно проводити різного роду дослідження, які полягають у виявленні факторів, що найбільше впливають на розвиток міста, а також у прогнозуванні важливих показників, що характеризують сталий розвиток міста. Це необхідно для того, щоб втручатися в процес урбанізації з метою його вдосконалення за рахунок усунення властивих йому несприятливих явищ, а також за рахунок цілеспрямованого регулювання його розвитку.

Для досягнення результату потрібно, щоб в містах був доступ до основних послуг, транспорту, житла і багатьом іншим можливостям. Безсумнівно, неможливо вирішити всі проблеми відразу. Саме тому, треба розуміти, яка сфера міського життя розвинена менше, яка більше, щоб рівномірно вміти розподіляти сили, які спрямовані на покращення якості життя у місті.

Корюківка заснована в 1657 р. козаком О. Карукою та стрімко зростала за рахунок розвитку промисловості та землеробства. Та внаслідок подій 1-3 березня 1943 року була спалена майже на 100%. Відродження міста здійснювалося швидкими темпами по генплану 1944р.

Проведено аналіз містобудівної структури м. Корюківка, окремих її елементів (систему громадського обслуговування, озеленення, промислових вузлів, житлової забудови, резервних територій, транспортно-пішохідної системи) та визначено основні проблеми сталого розвитку міста.

Територія забудована досить нерівномірно, найбільш щільно в центральній частині міста. Тут сконцентровані квартали мало- і багатоповерхової забудови, всі заклади обслуговування загальноміського та районного значення, адміністративні, культурно-освітні, медичні об'єкти. У багатоквартирної житлової забудови центру склався комплекс установ повсякденного обслуговування (дошкільні, шкільні, торговельні і т. П.). За рівнем інженерного облаштування частини Корюківки значно відрізняються.

Так центральна частина міста та двоповерхова забудова на північ від центру забезпечена всіма видами інженерного благоустрою. Західна і східна частини міста не повністю охоплені системою водопостачання [2].

Також було виявлено такі проблеми, як зосередженість об'єктів громадського обслуговування в центральній частині міста і в недостатній кількості на периферії міста, недостатнє озеленення центральної частини міста, наявність промислових підприємств в межах міста і в центральній частині міста поряд з громадською зоною та житловою забудовою, поганий розвиток структури громадського транспорту.

Проведено аналіз сучасних досліджень щодо розвитку містобудівних територій та реконструкції міст. Виявлено основні принципи системного методу, концепції стійкого розвитку, математичних методів аналізу і регулювання містобудівної структури.

Створення стійкого високоякісного середовища життєдіяльності населення входить до числа найважливіших завдань забезпечення сталого розвитку міст ("sustainable development")[3]. Комфортність міського середовища - це суб'єктивне відчуття і об'єктивний стан повного здоров'я при даних умовах оточуючого людину міського середовища, включаючи його природні та соціально-економічні показники [4].

Ряд теоретиків і прихильників сталого розвитку вважають його найперспективнішою ідеологією XXI ст. і навіть усього третього тисячоліття, яка, з поглибленням наукової обґрунтованості, витіснить усі наявні світоглядні ідеології, як такі, що є фрагментарними, неспроможними забезпечити збалансований розвиток цивілізації [5].

Проблеми містобудування носять міждисциплінарний характер, тому кількість факторів, що впливають на організацію структури міста, величезна. У зв'язку з цим при створенні моделі відбувається часткова втрата інформації, через що, в свою чергу, аналіз виходить неповним з великою ймовірністю помилки [6].

На основі аналізу вихідної інформації про об'єкт реконструкції, стану його міського середовища, історичного розвитку містобудівної структури, визначені методи та принципи розробки стратегії містобудівного розвитку м. Корюківка. Розглянуті концепції стійкого розвитку надають пріоритетне значення у формуванні гармонійного середовища, яке забезпечить комфортні умови для всіх процесів життєдіяльності людини і, одночасно, посилить архітектурно-художні характеристики сучасного міста.

Спираючись на теоретичний та практичний досвід існуючого вітчизняного та закордонного досвіду створення програм розвитку міст, можна

провести аналогію з м. Корюківка, виявити її містобудівні проблеми та розробити принципи їх вирішення.

Більшість з десяти принципів розвитку Великого Парижа Річарда Роджерса можна використати у стратегії перспективного розвитку м. Корюківка.

Проаналізовано фактори впливу на розвиток містобудівної структури м. Корюківка, основні планувальні елементи міста, які утворюють його структурну модель, функціональні зони міста та хронологія їх розвитку. Запропоновані нові перспективні планувальні елементи та функціональні зони міста. На основі виявлених факторів та стану міського середовища, історичного розвитку містобудівної структури, визначені методи та принципи розробки програми містобудівного розвитку. Розглянуті концепції стійкого розвитку надають пріоритетне значення формуванню гармонійного середовища, яке забезпечить комфортні умови для всіх процесів життєдіяльності людини і, одночасно, посилить архітектурно-художні характеристики сучасного міста. Спираючись на теоретичний та практичний досвід існуючого вітчизняного та закордонного досвіду створення програм розвитку міст, можна провести аналогію з м. Корюківка, виявити її містобудівні проблеми та розробити принципи їх вирішення.

Розроблені 8 принципів концептуальної містобудівної моделі перспективного розвитку та розроблена програма стабілізації містобудівної структури міста, яка проводиться у чотири етапи.

8 принципів концептуальної містобудівної моделі перспективного розвитку м. Корюківка:

1. Інтенсифікація простору. Розглядається ущільнення та інтенсифікація міського простору з історичної, транспортної, торгової, культурної, спортивної точок зору.
2. Структуризація транспортної сітки. Впорядкування громадського, промислового, транзитного, особистого транспорту.
3. Поліцентричність. Утворення економічного та культурного центрів, організація системи багатофункціональних громадських просторів.
4. Рівновага економіки. Загальнодоступна і гнучка освіта, благополучна демографія, якість життя, інноваційне середовище, галузі економіки майбутнього, транспортна доступність.
5. Гармонізація соціальної карти міста. Створення загальнодоступних місцевих центрів спілкування і культурних центрів, створення якісного громадського простору, архітектури, утримання старих будівель в гарному стані.

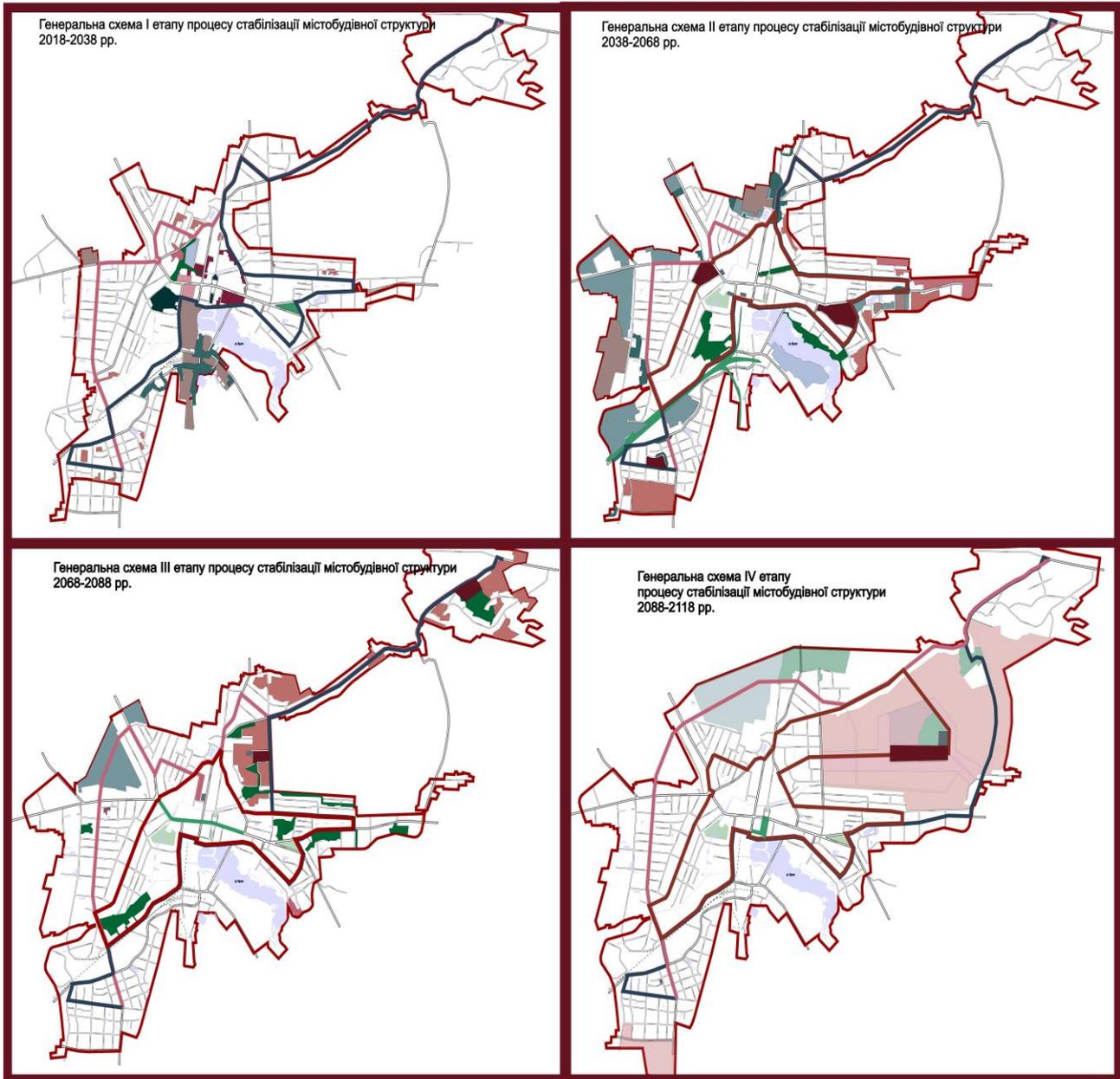
6. Безбар'єрність міського простору та зв'язок міста з природою. Зв'язок з передмістям; безперервність озеленення; створення зеленого поясу, створення екологічних коридорів.
7. Екологічність. «Метаболічний» підхід – самозамкнутий обмін речовин, утворення безвідходного виробництва.
8. Вибіркова спадкоємність. Збереження історичного середовища центральної частини міста.

На основі концепції сталого розвитку та принципах розвитку розроблені загальні схеми та генеральні схеми поетапного розвитку містобудівельної структури м. Корюківка. Розроблена стратегія стабілізації містобудівної структури м. Корюківка втілена у проектних схемах та генеральному плані функціонально-планувального розвитку міста. Програма втілена на проектному генеральному плані сприятиме комфортній життєдіяльності жителів Корюківки, естетичному та гармонійному силуету міста, розвитку економіки та інфраструктури обслуговування та освіти, інноваційних технологій та екологічного безвідходного виробництва, що в свою чергу забезпечить нормальний екологічний стан міста та прилеглих територій та сприятиме стабілізації розвитку містобудівної структури міста.

Програмою передбачено:

- створення 6 великих планувальних зон міста, в кожній з яких створюється громадський центр;
- збереження та реконструкцію громадської забудови, розвиток та створення нових громадських просторів;
- в деяких випадках знесення старого житла та будівництво нової забудови блокованими будинками замість приватної;
- виведення громадського транспорту з центру міста;
- створення безперервного озеленення міста шляхом утворення зелених поясів, бульварів для зв'язку центра з периферійними районами та передмістям;
- озеленення території вздовж головних доріг і всередині кварталів, а також дитсадків і шкіл;
- гармонійне поєднання заселених територій і відкритих озелених просторів, вертикальне озеленення фасадів та зелених дахів;
- реконструкція магістральних доріг, розвиток пішохідної та велосипедної інфраструктури;
- проектування та будівництво підземних і відкритих автостоянок;
- благоустрій кварталів та внутрішньодворових просторів;
- організація паркової зони і благоустрій на території набережної річки Бреч та водосховища.

Генеральні схеми поетапного розвитку міста Корюківка

Умовні позначення до етапів розвитку м. Корюківка

Існуюче озеленення загального користування	Проектні багатоярусні паркини
Реконструкція паркового озеленення	Реконструкція існуючої забудови, будівництво нової відповідно до середовища
Насадження зелених поясів для зв'язку з передмістям, Екологічні коридори над залізницею.	Створення громадських підцентрів в периферійних районах м. Корюківка
Перенесення житлової забудови та насадження озеленення в межі санітарно-захисних зон	Перетворення існуючих промислових зон в екологічні з самозамкнутим обміном речовин, безвідходним виробництвом
Насадження паркового озеленення	Будівництво екологічних промислових зон з самозамкнутим обміном речовин, безвідходним виробництвом
Водні простори	Перетворення кварталів з індивідуальною забудовою в квартали багатопверхових житлових будинків з вертикальним озелененням
Маршрут громадського транспорту № 1	Будівництво житлових кварталів з екологічною багатопверховою забудовою в межах нових районів
Маршрут громадського транспорту № 2	Будівництво житлових кварталів з екологічною блокованою забудовою в межах нових районів
Маршрут громадського транспорту № 3	Будівництво житлових кварталів з екологічною індивідуальною забудовою в межах нових районів
Проектні бульвари	Створення нових місць тихого відпочинку, безкоштовних центрів спілкування, дозвілля, культурного і фізичного розвитку

Громадський центр міста - середовище, необхідне для реалізації різних форм діяльності населення - основний структурний елемент і тому його реконструкція є центральною проблемою вдосконалення архітектурно-планувальної структури міста, формування його художнього вигляду [7].

В рамках проекту був розроблений поетапний план реконструкції та розвитку структури центральної громадської зони, який забезпечить досягнення

поставлених цілей щодо «оздоровлення» центру міста та стабілізації містобудівної структури в цілому.

Планом реконструкції громадського центру передбачено:

- проведення комплексу робіт по санації та реновації існуючої забудови громадського центру;
  - ліквідація старого неупорядкованого житлового фонду з переселенням населення в нові будинки;
  - створення торгово-обслуговуючого осередку;
  - проектування та будівництво багаторівневих і відкритих автостоянок;
  - розділення пішохідних і транспортних просторів;
  - багаторівневе озеленення (наряду з традиційним озелененням в рівен землі, вертикальне озеленення стін, створення озелених дахів і терас);
- реконструкція існуючих паркових зон.

Висновки з проведеного дослідження.

1. Особливу увагу у розвитку міст розгляду стратегій розвитку треба уділити і малим містам, так як вони як до цього не мали чіткої стратегії розвитку, а формувалися стихійно на базі розміщених промислових підприємств.

2. Вдосконалення структурних елементів міста, виявлення їх вагомості та ієрархії дозволить стабілізувати розвиток та направити його на покращення життєдіяльності міської структури.

3. Формування програми стабілізації містобудівної структури є важливим задля досягнення гармонізації та сталого розвитку міста.

Список використаної літератури

1. Устойчивое развитие городов. 17 Целей устойчивого развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://sdg.openshkola.org/goal11_2017.
2. Візитна картка міста Корюківка [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://koryukivka-rada.gov.ua/pro-misto/vizitna-kartka/>
3. Report of the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 1992, 3-14 June [Electronic resource] / United Nations.- New York, 1993.-P. 492. -Accessmode: <http://daccessddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/836/55/PDF/N9283655.pdf?OpenElement>.
4. Тетиор А.Н. Городская экология [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед. / А.Н. Тетиор. – 2-е изд., стер. – М.: ИЦ «Академия», 2007. – 336 с.
5. Лаврик Г.И. Системные принципы реконструкции жилой среды города / Г.И. Лаврик, Т.П. Щербакова. - - К.: А+С, 2011. – 124 с.: іл..

(Українська академія архітектури, Київський національний університет будівництва і архітектури, Науково-проектнеархітектурне бюро ЛІЦЕНЗіАРХ).

6. Сталий розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Сталий_розвиток

7. Витюк Е.Ю. Математические методы организации пространственной структуры города: Автореферат на соискание академической степени магистра архитектуры. – Екатеринбург: Уральская ГАХА, 2008. – 21с.

Ермоленко Я.С., Обидный А. Б.,
Полтавский национальный технический
Університет шимени Юрия Кондратюка

ПРОГРАММА СТАБИЛИЗАЦИИ ГРАДОСТРОИТЕЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ МАЛОГО ГОРОДА (НА ПРИМЕРЕ Г. КОРЮКОВКА ЧЕРНИГОВСКОЙ ОБЛАСТИ)

Исследование посвящено разработке программы стабилизации градостроительной структуры малого города. В ходе исследования рассмотрено градостроительную структуру города Корюковка, определены факторы дестабилизации и предложена программа ее стабилизации.

Ключевые слова: программа, стабилизация, малый город, градостроительная структура, реконструкция, общественный центр.

Undergraduate Y.S. Yermolenko,
O. B. Obidny, Senior Lecturer,
Poltava National Technical
Yuri Kondratyuk University

THE PROGRAM OF STABILIZATION OF CITY CONSTRUCTION STRUCTURE OF SMALL CITY (ON THE EXAMPLE CITY KORYUKIVKA OF CHERNIGIV REGION)

Annotation: the study is devoted to the development of a program to stabilize the urban planning structure of a small city. In the course of the study, the urban planning structure of the city of Koryukovka was considered, destabilization factors were identified and a program for its stabilization was proposed.

Key words: program, stabilization, small town, urban structure, reconstruction, community center.